

Fra Norge.

Kommunale Valg og Kommuneanliggender.*)

Lige indtil Kommunevalgene 1898 har Flertalsvalgmaaden været den eneste anvendte i Norge. Ved Lov 7de Juli 1896 blev her aabnet Adgang til at indføre Forholdstalsvalgmaaden i de forskellige Valgkommuner.

Forholdstalsvalgmaadens Opgave — er det blevet sagt — er at sætte Folkestyre istedet for Flertalsstyre og at afskaffe de Misligheder der klæber ved Flertalsvalgmaaden, især hvor Partierne staar skarpt mod hinanden. Ifølge denne — den ældre Methode — kan et Partis Vælgermasse + 1 (Majoriteten, Flertallet) tiltvinge sig hele Repræsentationen mens det samme Partis Vælgermasse + 1 (Minoriteten, Mindretallet) bliver fuldstændig uden Repræsentation. Man kan forstaa, at under en hidsig Partikamp vil herved ogsaa alle Afvigelser og Nuancer i Opfatningen let blive kvalte og bliver ialfald foreløbig ikke repræsenterede. Forholdsvalgmaaden sikrer Mindretallene Repræsentation og derved — siger Reformens Venner — sikrer den netop, at det sande og virkelige Flertal, det, som altid bør have Afgørelsen i et Samfund, kommer til sin Ret, istedet for at — som ved den ældre Methode — et tilfældigt Flertal, som ofte igrunnen er en Minoritet, kan blive eneraadende.

I de Kommuner, hvor Systemet blev indført i 1898 og intet nyt Skridt er foretaget i den Anledning, skal det altsaa benyttes ved de forestaaende Valg. Der har ikke været Tid til at faa den indført i andre Kommuner.

I.

Forholdstalsvalgsystemet forudsætter Partier, Grupper og i det hele taget: *Organisation*. Man kan sige, at saasnart man har sluttet sig sammen til et Parti eller til en Valgruppe (paa ikke under 10 Personer paa Landet, ikke under 20 Personer i Bykommune) kan man, hvor der er Forholdsvalg, faa stillet sin Organisation under Valgbestyrelsens Beskyttelse, naar man følger de Regler, som foreskrives. En saadan Gruppe kan faa en fælles Stemmeseddel istand, som,

*) Laant af »Nylænde« fra 1901; thi i nævnte Aar fik Kvinderne i Norge en intensiv Interesse i at lære Forholdstalsvalgmaaden at kende, da kommunal Valgret blev dem tildelt 10. Maj 1901. Da det store og altid tilbagevendende Spørgsmaal i Alliancen er: »Hvorledes kan de medfærdige Lande hjælpe hinanden« tilskynder dette os til at ty til Norges Hjælp, da Kvinderne i Danmark aabent erkender deres store Mangel paa Viden i disse Spørgsmaal. Herhjemme skal baade Mænd og Kvinder begynde den nye Valgmaade paa engang. Kvinderne har ikke som i Norge set Mændene først alene gøre Forsøget.

Saa meget mere trænger vi til at belæres fra vort Naboland til en Begyndelse, før vi selv har samlet Erfaring.

J. M.

naar den er i lovgyldig Stand senest 7 Dage før Valgdagen, bliver kundgjort af Valgbestyrelsen som officiel Valgliste.

Nu er Vælgerne selvfølgelig ikke indskrænket til at bruge nogen af disse officielle Stemmesedler, de kan jo stemme paa hvem de vil af dem, som staar i Mandtallet. Men de fleste vil stemme paa officielle Valgliste, thi man bruger sin Stemme mest virkningsfuldt paa denne Maade.

Vi sætter nu, at man vil slutte sig sammen til et nyt Parti om en fælles Liste. Hvorledes bærer man sig saa ad?

Forslag om en saadan Valgliste maa indkomme til Valgbestyrelsen senest inden 15de September paa Landet og 15de November i Byerne. Det maa have en Overskrift til Betegnelse for hvilket Parti; det udgaar fra, (som N. N. Partiets, N. N. Foreningens Valgliste, Højres Valgliste, Venstres Valgliste o. s. v.) det maa være underskrevet — paa Landet af mindst 10, i Byerne af mindst 20 Vælgere — og disse maa kun underskrive dette ene Forslag til Valgliste, og Listen maa være udfyldt med saamange fortløbende Nummere, som der skal vælges Repræsentanter.

Vi sætter endvidere, at det er i Kristiania et saadant nyt Parti er dannet. Her skal vælges 84 Repræsentanter. Saa sætter man Nr. 1, 2, 3 i Række under hinanden, indtil 84 er naaet. Men derfor behøver ikke Listen have 84 forskellige Navne. Man kan sætte samme Navn flere Gange, man kan »kumulere« Navnene. *Kumulere* betyder at samle, samle tilhobe. Til bedre Forstaaelse oversættes det med: gentage.

Ifølge Loven af 27de Juli 1896 kunde man kumulere Navnene aldeles uindskrænket, kunde give det ene Navn alle Partiets Stemmer, saa det kunde blive en virkelig Samling, en Ophobning af Navn; men man erfarede snart, hvilke Misbrug dette kunde lede til, og ved den nye Lov af 29de Maj er Retten til Kumulering betydelig indskrænket. Paa en officiel Liste — den oprindelige, som endnu ikke er benyttet af Vælgerne — kan Navnene blot 2 Gange kumuleres (gentages), altsaa kan et Navn blot staa 3 Gange.

Paa en officiel Liste til Kommunevalget i Kristiania maa der saaledes mindst staa 28 Navne, hvert Navn kan kumuleres to Gange, derved fremkommer 84 Nummer.

Man kan sætte op:

1) A. A.		1) A. A.
2) A. A.	Eller	2) A. A.
3) A. A.	man kan	3) B. B.
4) B. B.	sætte op 42 Navne	4) B. B.
5) B. B.	og kumulere	5) C. C.
6) B. B.	ethvert af dem	6) C. C.
7) C. C.	én Gang saaledes:	7) D. D.
	o. s. v.	o. s. v.

eller man kan, hvad der er meget sædvanligt, kumulere enkelte Navne to Gange, andre én

Gang og atter andre ingen Gang; eller man kan lade være at kumulere, saaledes at en officiel Liste til Kristianiavalget *kan* have fra 28 til 84 Navne, men skal *ikke* have mindre end 84 Nummere, hvis den skal være korrekt.

Navne paa de Personer (Valgkandidater) som man opsætter som Forslag til en Valgliste, maa være tydeligt betegnede, saa ingen Forveksling finder Sted. Og en Ting maa erindres: ingen Kandidat maa staa paa mere end én officiel Liste. Hvis man vil danne et nyt Parti, saa maa man da ogsaa som Regel finde nye Personer, d. v. s. Personer, som ikke staar paa de gamle Partiets Lister. Er samme Person sat paa flere officielle Forslagslister, saa sender Valgbestyrelsen en Skrivelse til denne Valgkandidat med Forespørgsel om, paa hvilken af de paagældende Lister han eller hun ønsker at staa, og hvis intet Svar erholdes stryges Vedkommende af alle Lister.

Naar Valglisterne er komne i lovgyldig Stand, og de, som omtalt, kundgøres fra Valgbestyrelsen, bekendtgøres med det samme Valgtid, Valgkreds, Forslagsstillerens Navn og fra hvilken Gruppe hver af dem udgaar.

Loven sætter Straf for at bringe andre trykte Stemmesedler i Omløb end de offentlige baade under Valget og i de sidste 14 Dage før Valget.

Vi har her gjort en Afvigelse for at fortælle lidt om, hvorledes en officiel Stemmeseddel bliver til — ved en senere Lejlighed skal vi se paa de officielle og de andre Valgliste fra Vælgerens Synspunkt og forklare lidt nøjere om Forholdstalsvalget.

II.

»Det staar hver Vælger frit« hedder det i Formandsskabsloven »at benytte til Stemmeseddel en officiel Liste eller alene at stemme paa Personer, som ikke er opførte paa nogen officiel Liste (»vild« Stemmeseddel) eller at benytte en Blandingsliste.«

Naar Vælgeren skal benytte en officiel Liste til Stemmeseddel, kan han bruge den nforandret, eller han kan tilføje nye Navne, stryge Navne og kumulere andre af Navnene paa Listen.

Vi hørte, at paa de oprindelige officielle Lister kan Navnene kumuleres indtil to Gange. Og i Loven staar, at Vælgerne kan kumulere Navnene én Gang mere, end der er skeet paa de officielle Lister. En Gang kan ialfald den enkelte Vælger kumulere hvert Navn, og dette gælder i alle Tilfælde, hvad enten han stemmer ved andre Stemmesedler eller ved officielle Lister og enten Navnene her er kumulerede iforvejen eller ikke.

De private Lister Navne beregnes ved Forholdsvalg paa samme Maade som de officielle,